

Kulturdepartementet

Deres referanse:
201001351 KV NBA

Vår referanse:
10/167-2

Vår dato:
09.07.2010

Høring - forslag om endring av lov om folkebibliotek

Vi viser til brev fra Kulturdepartementet av 28.05.10 vedr høring om forslag til endring av lov av 20. desember 1985 nr. 108 om folkebibliotek § 13. UHR sender med dette sitt høringsvar.

Forslaget om lovendring er en oppfølging av St. meld 23 (2008-2009), den såkalte bibliotekmeldingen. Dette er en konsekvens av vedtaket om at ABM-utvikling skal nedlegges og at bibliotekoppgavene i hovedsak skal overføres til Nasjonalbiblioteket, mens 6 årsverk fra ABM-utvikling nå knyttes til Norsk Vitenskapsindeks (NVI) under Kunnskapsdepartementet. De 6 årsverkene som overføres fra ABM-utvikling til NVI vil være relatert til bibliotekfaglige oppgaver og vil fungere som et bindeledd mellom universitetene og høgskolene og ulike deler av systemene og infrastrukturen i sektoren. Målet er å utnytte ressursene i fag- og forskningsbibliotekene best mulig ved å koble dem tettere sammen med sentrale funksjoner i institusjonene.

UHR vil innledningsvis bemerke at høringsnotatet fra KUD fremstår som noe uryddig når høringen etter overskriften skal dreie seg om endringer i loven om folkebibliotek. UHR har ikke bemerkninger til selve endringsforslaget i lovteksten, utover at vi understreker at dette er en lov om folkebibliotek og at statlige bibliotekoppgaver etter denne loven gjelder sentrale bibliotek- og veiledningstjenester som staten har ansvar for (lovens kap. IV). UHR synes det er positivt at det i tråd med innstillingen i bibliotekmeldingen (St.meld 23 (2008-2009) ikke legges frem forslag om felles biblioteklov. Den foreslåtte endringen i selve lovteksten til loven om folkebibliotek er marginal, mens hovedintensjonen med høringsnotatet synes å være en beskrivelse av Nasjonalbibliotekets nye oppgaver. UHRs kommentarer er derfor i hovedsak knyttet til høringsnotatet og til ivaretagelsen av statlige bibliotekoppgaver, samt beskrivelsen av Nasjonalbibliotekets rolle. Høringsnotatet spesifiserer ikke nærmere hva som er statlige bibliotekoppgaver inn mot universitets- og høgskolesektoren. Det er Kunnskapsdepartementet som har overordnet ansvar for universiteter og høgskoler og deres bibliotek, og endringen i Lov om folkebibliotek endrer ikke de overordnede ansvarsforhold.

I høringsnotatet viser Kulturdepartementet til at Nasjonalbiblioteket er hovedaktør i digitaliseringsarbeidet på bibliotekområdet, og UHR støtter at Nasjonalbiblioteket fortsetter sitt arbeid med digitalisering og tilgjengeliggjøring av kulturarven og sentrale deler av UH-bibliotekenes samlinger. Vi forventer at det etableres en formell prosedyre i forhold til prioritering av hvilket materiale som skal digitaliseres slik at brukerinstitutionene kan være med på denne beslutningen. Vi støtter også at Nasjonalbiblioteket fortsetter det gode arbeidet knyttet til opphavsrett og også at de utvikler sin rolle som depotbibliotek for alle UH-bibliotek. Andre arbeidsfelt som er viktig for UH og som vi gjerne ser ivare tatt av Nasjonalbiblioteket, er arbeid med bevaring og langtidslagring. Metadata, søk og gjenfinning er et annet område hvor Nasjonalbiblioteket vil være en av flere aktører, da samarbeid med UH-sektoren gjennom BIBSYS og Cristin er en forutsetning for å lykkes. Statistikkinnnsamling kan ivaretas av Nasjonalbiblioteket, men UH-institusjonene trenger

spisskompetanse på analyse og bruke av dataene. Det er derfor viktig at UH-bibliotekene er premissgivende for hvilke data som skal samles inn, innsamlingsmetodikk i tråd med øvrig datainnsamling ved institusjonene osv.

UHRs bibliotekutvalg er et viktig bindeledd mellom medlemsinstitusjonenes biblioteker og fremmer nasjonalt samarbeid og faglig koordinering mellom dem. Bibliotekutvalget bidrar til utformingen av en felles nasjonal strategi for universitets- og høyskolebibliotekenes oppgaver, også overfor instanser som Nasjonalbiblioteket.

Det er den nye St.meld nr 20 (2009-2010) som beskriver hva Kulturdepartementet ser for seg med den nye organiseringen av bibliotekoppgavene. I kap. 3 under departementets vurdering står det: *"Etter en samlet vurdering, og gjennom dialog med partene høsten og vinteren 2009-2010, foreslår departementet at Nasjonalbiblioteket får ansvar for de bibliotekoppgavene ABM-utvikling har ivaretatt. Dette vil klargjøre roller og ansvar på statlig nivå og sikre fremdrift for viktige utviklingsoppgaver som biblioteksektoren står overfor. Omstillingen vil etablere et styrket bibliotekfaglig miljø i Nasjonalbiblioteket og legge forholdene til rette for økt samarbeid og samordning både når det gjelder universitets- og høyskolebibliotekene, andre fagbiblioteker, instituttsektoren og folkebibliotekene. .... Nasjonalbibliotekets strategi og grunnlagsdokumenter må utvikles for å ivareta de nye og utvidede ansvarsområdene som institusjonen blir tillagt gjennom omstillingen."* Videre heter det i meldingen: *"Målet er et optimalt samarbeid og en arbeidsdeling som på best mulig måte utnytter statens midler til bibliotek og skaper gode og fremtidsrettede løsninger. Det forutsettes at Nasjonalbiblioteket både har et utviklingsansvar og et overordnet ansvar for både folkebibliotek og fag- og forskningsbibliotek, og at det ikke bygges opp noe som kan føre til en todeling av ansvaret."*

I kap. 4 heter det at *"Nasjonalbiblioteket [vil] bli tillagt nye forvaltningsoppgaver av en noe annen art enn den oppgaveporteføljen institusjonen til nå har hatt ansvaret for. Nasjonalbiblioteket vil ivareta statlige bibliotekoppgaver etter lov om folkebibliotek, og vil også få et klarere mandat til å samarbeide med og samordne sine aktiviteter mot universitets- og høyskolesektorens bibliotekløsninger"*.

Vi mener derfor at det er viktig å få faktisk tydeliggjort hva som menes med at Nasjonalbiblioteket skal få et "klarere mandat til å samarbeide med og samordne sine aktiviteter mot UH-sektorens bibliotekløsninger". Dette går ikke frem av det fremlagte høringsnotatet eller forslaget om endret lovtekst om folkebibliotek.

UHR er inneforstått med at det er Stortingets vedtak av St.meld 20 om omorganiseringen av ABM-utvikling som er grunnlaget for denne hørings-saken. Kulturdepartementet skriver i høringsnotatet at det er ønskelig med en faglig styrking og konsolidering av statlige bibliotekoppgaver, uten at dette er nærmere spesifisert i lovteksten. Det er derfor høringsnotatet som gir føringer for hvilken institusjon som vil stå som koordinerende instans, og Kulturdepartementet peker på Nasjonalbiblioteket som institusjonen som vil være ansvarlig for koordinering og oppfølging av tiltakene i bibliotekmeldingen. Det står videre i høringsnotatet at Nasjonalbiblioteket vil ha et *"overordnet og koordinerende ansvar for uh-sektoren og være en naturlig samarbeidspartner for bibliotek i universitets- og høyskolesektoren, instituttsektoren og i helsesektoren"*.

UHR stiller seg imidlertid uforstående til at Nasjonalbiblioteket skal ha *"overordnet og koordinerende ansvar for uh-sektoren"* slik det står i høringsnotatet. Det er Kunnskapsdepartementet som har ansvar for universiteter og høyskoler, og UH-bibliotekene er en viktig infrastruktur og tett integrert del av institusjonenes forsknings- og utdanningsstruktur. UHR støtter at flere bibliotekoppgaver vil kunne fungere godt for UH-

sektoren gjennom koordinering via Nasjonalbiblioteket, men vil presisere at det må dreie seg om områder der alle de ulike bibliotekene i Norge naturlig bør samarbeide på tvers av de sektorene de hører inn under.

UHR mener også at det må bli tydeligere hvilke oppgaver Nasjonalbiblioteket skal utføre for UH-institusjonene og i samarbeid med dem. Det må etableres formelle møteplasser og arbeids- og ansvarsfordeling må avklares. UH-bibliotekene vil ha klare og legitime forventninger til Nasjonalbibliotekets håndtering av felles oppgaver. Det er derfor også viktig at Kulturdepartementet og Nasjonalbiblioteket forplikter seg til systemer og organer som sikrer god brukerforankring mot UH-institusjonene og deres bibliotek. Vi forventer videre at prosjektmidlene, som vi antar også vil bli overført til Nasjonalbiblioteket, også vil bli tilgjengelig for UH-bibliotekene og ikke forbeholdt institusjoner under Kulturdepartementet. I den forbindelse er det viktig at det etableres representative innstillingskomiteer med relevant faglig bakgrunn. Det er viktig at arbeidet med sømløse bibliotek tjenester fortsetter, men overføringen av bibliotekstillingene til Nasjonalbiblioteket vil ikke alene løse dette. Det forutsetter også gode systemer for samarbeid og dialog med sentrale aktører og premissgivere. For UH-sektoren gjelder dette aktører både innenfor og rundt UH-institusjonene hvor de mest opplagte er UH-bibliotekene, BIBSYS, UNINETT, Cristin/NVI og NSD.

Avslutningsvis vil UHR uttale at vi ser frem til et fruktbart samarbeid med Nasjonalbiblioteket fremover. Først og fremst gjennom våre medlemsinstitusjoner, men også gjennom UHR sitt sekretariat og organer.

Vennlig hilsen

Sign.

Jan I. Haaland
styreleder UHR

Ola Stave
generalsekretær

Kopi: Kunnskapsdepartementet